

Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Veriye Dayalı Yönetim Uygulamalarının Etkililiği Konusundaki Görüşleri

School Administrators and Teachers ' Views on the Effectiveness of Data-Based Management Practices

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı; okulların veri kaynakları ve bilgi yönetiminin ele alınarak incelenmesidir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Bu amaçla, Hatay ili Altınözü ilçesi örneklem olarak alınarak incelendi. Araştırmada bilgi toplamak için okullardaki yöneticiler ve öğretmenler ile görüşmeler yapıldı.

Araştırma sonuçlarına göre, okullardaki yönetici ve öğretmenlerin; "Veriye dayalı yönetim; Geçmişe bakıp geleceğe yön verebilmek için elde tutulur somut verileri kullanmaktır. Veriye dayalı karar vermenin rasyonel bir strateji olduğu konusunda görüş birliğine varılmıştır. Okul yöneticilerinin veriler temelinde karar vermesinin okullar için uygun olduğu, 2023 eğitim vizyonu kapsamında yeni veriye dayalı uygulamalar hakkında , Eğitimde arzu edilen seviyeye ulaşabilmek için vizyona ihtiyaç vardır. Vizyonu misyonla gerçekleştiririz. Öğretmenlerin üniversitedeki eğitimlerinin gözden geçirilmesi, robotik kodlama eğitimleri, bilişim alanında eğitimler, alt yapı eksiklerinin giderilmesi vb. uygulamalar yerindedir. Sağlam altyapılarla toplanan verileri yeni çalışmalarda kullanmak sonuçları daha rasyonel yapar." cevaplarında yoğunlaşma görülmektedir. Veriye dayalı karar verme süreçlerinin aktiflik kazanabilmek için öneriler olarak; "Tutarlılık seviyesi yüksek olmalıdır. Karar verme süreçlerinde neye dair kararlar alınacaksa ona dair tüm verileri analiz etmek gerekir." şeklinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi, Bilgi Yönetimi, Veri, Veri Okuryazarlığı

ABSTRACT

The main purpose of this research is; The aim of this study is to examine the data sources and information management of schools. Scanning model was used in the research. For this purpose, Hatay province Altinozu district was taken as a sample and examined. In order to gather information in the research, interviews were conducted with the administrators and teachers in the schools.

According to the results of the research , managers and teachers in the school, "data-based management; looking past to the future to use tangible data that is held. It is agreed that data-based decision-making is a rational strategy. A vision is needed to reach the desired level in education, about new data-based practices under the 2023 education vision , where it is appropriate for schools to decide on the basis of data by school administrators. We realize vision through Mission. Review of Teachers ' Training in the University, robotics coding training, IT training, solving infrastructure deficiencies, etc. applications are in place. Using data collected with robust infrastructures in new studies makes the results more rational."intensification is observed in the answers. Recommendations for data-based decision-making processes to become active are as follows: "consistency level should be high. Decision-making

Keywords: Information, Information Management,Data, Data Literacy, Management

GİRİŞ

Günümüzde eğitim performansı iyi olarak kabul görmüş tüm ülkeler, başarılarını geçmişten geleceğe köprü kurarak, merkezinde insan olan felsefi yaklaşımlar ve kavramsal çerçeveler ile yakalamışlardır. Eğitimdeki başarılı her değişim, reform ve dönüşüm, sağlam ve güvenilir felsefi yaklaşımlarla destek verilmiştir.

Farklı zaman dilimlerinde, sağlam felsefi yaklaşımlar üzerine inşa edilen eğitim uygulamaları için atılan adımların, insanların gelişim imgelerine uygun bir paradigma yapısıyla sonuçlandığı görülmektedir. Buna karşın eğitimdeki model ve uygulamaları oluştukları düşünce çevreleri ve imkanlarını aşarak rekabetçi piyasa şartlarında "olgunlaşmaları" ve evrensel ölçekte jeopolitik/ hegemonik güç hâline gelmeleri de söz konusu olabilmektedir. Modernleşmeyle başlayan süreçle beraber dünya tarihi, bu tür örneklerle doludur.

Burcu Kuru ¹
Mustafa Deliveli ²
Abdulla Turunç ³
Ahmet Türkmenoğlu ⁴
Barış Demirci ⁵
Mehmet Baklacı ⁶

How to Cite This Article

Kuru, B., Deliveli, M., Turunç, A., Türkmenoğlu, A., Demirci, B. & Bakalcı, M. (2023). "Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Veriye Dayalı Yönetim Uygulamalarının Etkililiği Konusundaki Görüşleri" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:107; pp:5004-5018. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.676> 32

Arrival: 10 December 2022
Published: 31 January 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Problem Durumu

İnsanlık var olduğundan beri sürekli bir gelişme içinde olmuş; ilerleme, kendini yenileme ve yeniliklere ulaşabilme çabası içinde olmuştur. Bu çaba toplumsal gelişmeleri doğurmuştur. Nitekim toplumsal gelişme, kişilerin yaşadıkları döneme uyumları ile ilgili olup bireyin gelişme sağlaması da bu uyuma ve çevresine egemen olma oranına bağlılık göstermektedir (Fındıkcı, 2009). Toplumsal serüvenler içerisinde tarım toplumundan sonraki sanayi toplumu ile hızla gelişen teknoloji ve bilim dünyası bilgi toplumunun gerekliliğini ortaya koymuştur. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecinde sonsuz bir kaynak olarak görülen bilginin elde edilmesi, işlevsel hale getirilmesi ve yönetilmesi bilgi teknolojilerinin faal kullanımı , bilginin kısa zamanda faydaya dönüştürülebilmesi ile mümkündür. Bulduğumuz çağda sanayi toplumundaki kas gücünden bilgi toplumundaki zihinsel güce geçiş olmuştur. Bu yüzyılda bilgi, bireysel, toplumsal ve evrensel anlamda zenginlik yaratmada etkin ve tükenmez bir kaynak olarak kabul edilmektedir (Serter, 1997).

Barutçugil'e (2002) göre 20. yüzyılda petrol en büyük servet görülürken 21.yüzyılda bilgi kaynaklarına sahip olmak, bilgiyi üretmek ve onun ticaretini yapmak önem kazanmıştır. Bu süreç neticesinde henüz yeni yeni şekil alan bir "Bilgi Yönetimi" yaklaşımı var diyebiliriz. Bilgi toplumunda bilgi yönetimi, örgütleri A dan Z ye değiştiren, yenilikçi hale getiren ve geleceğe taşıyan en önemli unsur halini almış, bilginin akışını yönlendirerek, bilgiyi toplamak ve işlevsel kılmak işletmelerin en çok ilgilendiği konulardan biri olmuştur.

Bilgi toplumunun tüm bireyleri temel düzey bilgisayar kullanımı becerilerine sahip olan, bilgiyi üretebilen, yaygın hale getirebilen, veri tabanında saklayabilen ve faal olarak kullanabilen bir toplumdur. Bilgi toplumuna ve bilgi çağına uyum sağlamayı hedefleyen her örgüt ve her yönetici bilgi yönetimini ve verileri kulak ardı etmemelidir. Eğitim örgütlerinde de okul yöneticilerinin bilgi yönetimi ve verileri okuyabilme , kullanabilme aşamalarını öğrenmeleri gerekmektedir. Eğitim kurumları, bilginin üretildiği, geliştirildiği ve kullanıma sunulduğu kurumlardır (Berber, 2003). Bu nedenle öğretmenlerin rolünde de değişim olabileceği görülmektedir. Öğretmenler bilgiyi aktaran değil, bilgiye ulaşılmasını, işlenmesini sağlayan bir rehber durumundadır. Eğitim kurumları elindeki verilerle kurum yönetimine dair yeni yol haritası çizebilir. Okullarda çok çeşitli veriler toplandığı bilinmektedir. Bu veriler öğrenci başarısının yanında okul kaynaklarının etkili kullanımı konusunda analizlerin yapılması ve öğrenci başarısının sürekli artırmak için kullanılır (Barry, 2006; Thorn ve Perreault, 2002; Gentry, 2005).

Araştırmanın Amacı

Eğitim sisteminin genel anlamda etkililiği ve alt boyutlarında öğretim programları başarısında, okul etkililiğinde, öğrencilerin zayıf ve güçlü yanlarının öğretmenler tarafından belirlenmesinde verilerden faydalanmak mümkündür. Bu araştırmada; okulların veri kaynakları ve bilgi yönetiminin incelemesi yapılacaktır.

Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri;

1. Okullarda veri kaynakları ve bilgi yönetimi konusuna öğretmen görüşleri nelerdir?
2. Okullarda veri kaynakları ve bilgi yönetimi konusuna yönetici görüşleri nelerdir?
3. Okullarda veri kaynakları ve bilgi yönetimi konusundaki görüşler hangi değişkenlere göre farklılaşmaktadır?

Araştırmanın Önemi

Bilgi toplumunun tüm bireyleri temel düzey bilgisayar kullanımı becerilerine sahip olan, bilgiyi üretebilen, yaygın hale getirebilen, veri tabanında saklayabilen ve faal olarak kullanabilen bir toplumdur. Bilgi toplumuna ve bilgi çağına uyum sağlamayı hedefleyen her örgüt ve her yönetici bilgi yönetimini ve verileri kulak ardı etmemelidir. Eğitim örgütlerinde de okul yöneticilerinin bilgi yönetimi ve verileri kullanabilme aşamalarını öğrenmeleri gerekmektedir. Eğitim kurumları, bilginin üretildiği, geliştirildiği ve kullanıma sunulduğu kurumlardır (Berber, 2003). Bu nedenle öğretmenlerin rolünde de değişim olabileceği görülmektedir. Öğretmenler bilgiyi aktaran değil, bilgiye ulaşılmasını, işlenmesini sağlayan bir rehber durumundadır. Eğitim kurumları elindeki verilerle kurum yönetimine dair yeni yol haritası çizebilir.

Okullarda çok çeşitli veriler toplandığı bilinmektedir. Bu veriler öğrenci başarısının yanında okul kaynaklarının etkili kullanımı konusunda analizlerin yapılması ve öğrenci başarısının sürekli artırmak için kullanılır (Barry, 2006; Thorn ve Perreault, 2002; Gentry, 2005). Yönetim ve öğretim ile ilgili karar süreçlerinde okuldan elde edilmiş olan veriler kullanılabilir. Bu yönüyle verilere dayalı karar vermenin temel amacının okulun verilerinin, okuldaki karar verme süreçlerini geliştirmek amacıyla kullanılması olduğu söylenebilir (Demir, 2009). Veriye dayalı yönetime bu perspektifte baktığımızda eğitim kurumlarında karar verme sürecinin daha etkili bir şekilde kullanılmasının önemli olduğunu görebiliriz.

Sayıtlılar

Araştırmamızın planlanıp yürütülmesinde aşağıdaki sayıtlılardan hareket edilecektir. Bunlar;

1. Araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticilerin bilgileri, birikimleri ve tecrübeleri yeterlidir.

Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları şu şekilde sıralanabilir;

1. Araştırma 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Hatay ili Altınözü ilçesinde görev yapmakta olan yöneticiler ve öğretmenlerle sınırlıdır.
2. Araştırma, veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme soruları ile sınırlıdır.

Tanımlar

Okul Yöneticisi: Bir okulda, amaçların yerine getirilebilmesi için iş görenleri örgütleyen, emirleri veren, çalışmaları yönlendirip, eş güdümlen ve denetleyen kişidir (Demirtaş ve Güneş, 2002).

Bilgi: algılama, işleme, değerlendirme, muhakeme sonucu zihinde üretilen, insanın dış dünyaya ilişkin algısını değiştiren veya bir bilinmeyeni açıklayan anlam parçası (veya kümesi) olarak tanımlanabilir (Özden, 2014).

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Veri Okuryazarlığı

Toplama, saklama ve tanımlama yeteneğine sahip nesnelere, değişkenler veya bilgiler veri olarak adlandırılır. Veri ve veri analizindeki gelişmeler, yeni bir endüstriyel devri tetiklemek için yeterlidir (Frank, Roehrig ve Pring, 2019). Bu durumu ve dünyadaki diğer gelişmeleri değerlendiren bazı düşünürlere göre dünya ikinci bir aydınlanmanın eşiğindedir (Alatlı, 2009).

Bu durumun bilim ve bilginin evrenselleşmesi, araştırmacıyı aktif bir katılımcı olarak görmesi, veri ile anlam arasında bağlantı kurması gibi potansiyel neticeleri vardır. 21. Yüzyılda verilere katlanarak artarken analiz edilebilen veri oranı azalmaktadır (Gürsakar, 2017). Buna göre, mevcut istatistiksel bilim ve veri analiz araçları, elde edilen verilerin yalnızca belirli bir kısmının analizine izin vermektedir. Benzer şekilde eğitim kurumları ve çocuklar da düşünüldüğünde verilerin önemli bir kısmının dikkate alınmadığı söylenebilir. Okul ve eğitim sistemlerini dönüştürmek ve etkin bir yönetim ve organizasyon gerçekleştirmek için veri okuryazarlığı bireylere olan ihtiyaç artmaktadır. Bireyin bilgi ve becerilerinin niteliği objektif, ölçülebilir ve veriye dayalı olarak belirlenir. Diğer bir söyleyişle, bireyin becerisi ve veri okuryazarlığı yakından ilişki içerisindedir.

Veri ve analitik dijitalleşmenin önemli bir parçası haline geldiğinden veriler kurumsal/kurumsal sermaye olarak kabul edildiğinden, kuruluş çalışanları en azından verilerle ilgili konuşmaları iletişim ve anlama becerisine sahip olmalıdır. Veri okuryazarlığı, günlük işlerin çoğunun ayrılmaz bir parçası olacaktır. Kuruluşlar daha fazla veri odaklı hale geldikçe, zayıf veri okuryazarlığı kurumsal büyümenin önünde bir engel olacaktır.

Veri okuryazarı bir okul müdürü, okulun amaçlarını dikkate alır, okul hakkındaki sistematik olarak veri toplar, problem çözmede bilimsel yöntemleri takip eder, verilerden anlam çıkarır, yorum yapar ve araştırma sonuçlarına göre çözüm önerileri oluşturur (Earl ve Katz, 2002). Bu beş adım, veriye dayalı yönetim yaklaşımının özünü oluşturmaktadır. Bu bağlamda okulun karşılaştığı özgün sorunları çözmek için okul bazlı veri analizi ve veriye dayalı yönetim uygulamaları geliştirmek anlamlıdır. Okulda veriye dayalı yönetim, problem çözme ve okul geliştirme kültürünün yaygınlaşmasıyla birlikte, okul yöneticilerinin, öğretmen ve yerel eğitim yönetimi birimleri arasındaki veriye dayalı ilişkilerin düzenlenmesinde aktif rol almaları beklenmektedir. Buna göre okulun temel varoluş nedeni, öğrenci başarısı ve veriye dayalı karar verme yoluyla yeniden tanımlanmaktadır.

Veri okuryazarı okul liderlerinin okuldaki mevcut verileri işlemesini, mevcut verilerden yeni veriler çıkarmasını ve potansiyel olarak kullanılabilir verileri kaydetmeye başlamasını içeren bir süreçtir. Bu açıdan değerlendirildiğinde veri okuryazarlığı, okulun mevcut durumunu ve gelecekteki gelişim sürecini etkileyen dinamik bir yapıya işaret etmektedir. Örneğin, farklı demografik özelliklere sahip öğrencilerin okul başarılarını inceleyen bir araştırma, her öğrencinin okulun eğitim olanaklarından eşit olarak yararlanma fırsatına sahip olduğu fikrini vermektedir (Bernhardt, 2003). Etkili okullarda öğrenci başarısı üzerinde cinsiyet, eğitim düzeyi ve ailenin sosyo ekonomik durumu gibi faktörler belirleyici bir rol oynamamaktadır. Yani okulda alınan tedbirlerle okul dışındaki dezavantajlar azaltılır. Ancak, okul yöneticisinin okulu verilere dayalı olarak dönüştürme girişimi, okulda nesnel ve sürdürülebilir bir başarı kültürünün oluşmasına katkıda bulunabilir. Bu durum, okulun geleneksel rol ve amaca dayalı yapısı, veriye dayalı araştırma ve sorgulama, çoklu iletişim ve bilgi kaynaklarının kullanımının ötesine

geçilerek okul gelişiminin izlediği yenilikçi bir yapıya geçişi kolaylaştıracaktır (Knapp,Swinnerton,Copland ve Monpas-Huber,2006).

Verilerin okulda kullanımı sadece yöneticilerin veya belirli bir görevlinin değil, tüm paydaşların sorumluluğundadır. Veriler, doğası gereği şeffaf ve kontrol edilebilir olduğundan, verilerin toplanması, işlenmesi ve yorumlanmasında okulun tüm aktörlerinin rolü vardır. Okul yöneticilerinin bu konudaki en önemli katkısı, hangi tür verilerin okulun gelişimine katkı sağlayacağını belirlemesi ve paydaşların verilere ilişkin olumlu algılarının iyileştirilmesidir(Bernhardt,1998).

Okullarda verilerin kullanımı ve eğitim süreçlerinin ve okul çıktılarının iyileştirilmesi açısından önemli tartışma alanlarından biri, veri ile karar verme ve uygulama arasında bir ilişki kurma sürecidir. Diğer bir deyişle, birçok okulun eğitim ve öğrencilerin bireysel özelliklerine ilişkin verileri olmasına rağmen, bu verilerin uygulama ile nasıl ilişkilendirileceği belirsizliğini korumaktadır. Öğretmenlerin ve okul yöneticilerin veri okuryazarlığı bu boşluğu doldurmak açısından önemlidir.

Okul yöneticilerinin okulla ilgili verilerin güvenilir ve çeşitli kaynaklardan toplanması ve değerlendirilmesi hizmet ve eğitim kalitesini artıracaktır. Eğitim, öğretmenlik, yöneticilik sevgilere göre değil, kanıta ve verilere dayalı bir meslek, görev olma yolunda ilerlemelidir.

Eğitim kurumları, okul performanslarından öğretmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçlarını belirlemeye, müfredatın etkinliğini ölçmekten, fiziksel kapasite ve personel ihtiyaçlarını analiz etmeye, öğretmen seçimi ve değerlendirmesine, öğrencilerin izlenmesi ve değerlendirilmesine, mevcut akademik bilginin yayılmasına ve hatta öğrencilerle ilgili kararlar almaya kadar olan veriler, bireysel performans , zamanında aksiyon alma gibi alanlar için kullanılmalıdır. Veri okuryazarlığı becerileri ile okulların katma değeri hakkında betimleyici, öngörücü ve tavsiye niteliğinde analizler ve simülasyonlar yapılarak olası kararların neden olabileceği riskler anlaşılacaktır. Ayrıca verileri sorumlu ve etik bir şekilde kullanmak çok faydalı ve önemli bir konudur. Verilerin sorumlu ve etik kullanımı, öğrencilerin mahremiyetinin ve mahremiyetinin nasıl korunacağı anlamak anlamına gelir.

Bilginin en önemli sermaye olduğu , her alanda dijitalleşmenin hızla arttığı bir dönemde , veriye sahip olmak çok önemli bir güç olarak görülmektedir. Veri toplama, veri analizi ve karar verme, veriye dayalı mal ve hizmet üretimi ve veriye dayalı yeniliklerin toplumların geleceğini belirleyen en temel faktörler olduğu kabul edilmektedir. Verileri kullanarak problemin belirlenmesi ve analiz sonucunda alınan kararlarla problemin çözülmesi sosyal hayatın her alanında katma değer yaratır.

Kullanıcı verilerinin sürekli izlendiği ve her yerde ve her şeyde büyük verilerin kullanıldığı günümüz dünyasında bilgi okuryazarlığı becerileri tek başına hayatta kalmak için yetersizdir. Bu durum karşısında kavram, veri okuryazarlığı ifade edecek şekilde genişletilmiş ve veri okuryazarlığı veya bilgi okuryazarlığı olarak anılmaya başlanmıştır.

Veri okuryazarlığı; verileri eyleme geçirilebilir bilgilere dönüştürmesini sağlayan, belirli bir bilgi ve beceri kümesinden oluşan verileri etkili bir şekilde anlama ve kullanma becerisidir(UNESCO, 2020). Veri okuryazarı, verinin farkında olan, verilere farklı yollarla nasıl erişilebileceğini bilen, verileri eleştirel değerlendiren, birden çok amaç için kullanan, sorular sorabilen, verilerden çıktılar alan ve temel istatistiksel analiz yapan kişi olarak tanımlanmaktadır(Zhou,2019:26). UNESCO (2020) veri okuryazarlığını; toplama, organize etme,yönetme,işleme,analiz etme,paylaşma,yenileme için işbirliği yapma ve verileri kullanma konularını içeren okuryazarlık becerisi olarak tanımlar. Veri okuryazarlığı aynı zamanda günümüzde önemli olduğu düşünülen farklı okuryazarlık becerileri (dijital okuryazarlık, medya okuryazarlığı, istatistiksel okuryazarlık, vb.) ile etkileşim halindedir.

Verilere Dayalı Karar Verme

Birçok kurumda ve okullarda her türden veriler toplanmaktadır. Okullarda öğrenci devam-devamsızlığı, ders notları, sosyal etkinlikler, okuduğu kitaplar, spor amaçlı fiziki özellikler ve aile bilgileri gibi veriler toplanmaktadır. Okullarda bu veriler bakanlık tarafından erişimi yönetilen e-okul denilen sistemde toplanır. E-Okul: Eğitim, öğretim ve yönetimle ilgili iş ve işlemlerin elektronik ortamda yürütüldüğü ve bilgilerin muhafaza edildiği sistemi ifade eder (MEB, M.E.B. Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2016). Bu sistemler sayesinde veriye dayalı yönetimi etkin kılıp, etkili kararlar alınabilmektedir. Bu da veriye dayalı karar vermeyi ortaya koymaktadır.

Okul gibi kurumları geliştirmede etkili veri kullanmanın aşamaları; bilinmek isteneni belirlemek, veri toplamak, sonuçları analiz etmek, öncelikleri ve hedefleri belirlemek ve stratejiler geliştirmektir (Heritage ve Chen,2005). Süreç, veri toplama ve organize etmenin yanı sıra , harekete geçmeden önce (karar vermeden) bilgileri özetleme, analiz etme ve sentezlemeyi içerir (Breiter ve Light, 2006). Süreç değerlendirilmesi yapıldıktan sonra eldeki

verilerin analizi ile tekrar başlar süreç ve devamlı bir döngü oluşmuş olur. Tanımlardan da anlaşılacağı üzere veriye dayalı karar verme bir süreçtir. İfade edilen tanımlardan yola çıkarak veriye dayalı karar vermeyi; okul idarecileri ile öğretmenlerin sistematik şekilde veri toplaması toplanan verileri analiz etmeleri ve analiz sonuçlarının karar alırken kılavuzluk etmesi şeklinde tanımlayabiliriz.

Sağladığı sürekli ve düzenli enformasyonla, veri kullanımı okulun ve okul kültürünün yeniden yapılandırılıp, düzenlenmesi sürecini etkilemektedir (Felton, 2006). Okullarda kararlar alınırken verilerin etkililiği, okulu ve kurumu geliştirmeye katkı sunmasına, eğitimlerin etkililiğine, öğrencilerin ve kursiyerlerin gelişiminin değerlendirilmesine ve kurumdaki var olan kültür yerine yeni bir kültürün meydana gelmesine imkan sağlayabilir.

Veriye dayalı kararlar alırken elbette elimizde veriler olmalıdır. Veriye dayalı karar alındıktan sonra bunun uygulanması ve yönetilmesi düşünülmektedir. Örneğin; okullarda başarılı olan öğrenci sayısının düşük olduğunu veriler neticesinde gördükten sonra, derslerde niteliği ve başarıyı artırmak için veriler ışığında zümre kararları alabilir. Fakat bu kararlar her sınıf seviyesinde ya da her şubede aynı etkiyi gösteremeyebilir. Bu sorunlarla başa çıkmada yöneticinin liderlik rolü son derece önem arz eder. Okul yöneticilerinin kararlarını sezgilere dayalı değil , verilere dayalı olarak almaları sağlam bir yönetim sağlayabilir. Veriler okul yöneticilerine, okula dair algılar ile okulun gerçekleri arasındaki farkı anlayabilmesine yardımcı olacak (Doyle, 2003).

Okul yöneticilerinin verileri analiz etmeleri karar almada yeterli değildir. Okul yöneticileri etkili bir sentez yapma kabiliyetine de sahip olması gerekiyor. Okul yöneticisi, verileri okul geliştirme amaçları için kullanılabilir bilgiye dönüştürmelidir (Meadows, 2008). Değerlendirme okuryazarlığına sahip olan yönetici bunları başarabilecektir. Değerlendirme okuryazarlığına dair tanımlar bulunmaktadır. Öğrencilerin ne bildiği ve neler yapabileceğini değerlendirme, değerlendirmeden elde edilen sonuçların nasıl yorumlanacağı ve bu sonuçların öğrencilerin öğrenmesini ve programın etkililiğini artırmak için nasıl uygulanacağı bilgisidir (Webb, 2002). Değerlendirme okuryazarlığı sayesinde yöneticiler sayıların oluşturduğu resmi görebilecek seviye gelmektedirler. Bunu için eğitim yöneticileri veriye dayalı karar verme ve yönetim anlayışı konusunda açık olmalı, etkin olmalı ve model olmalıdır. Okul yöneticisinin liderlik ve desteğinin, okullarda verilere dayalı karar verme kültürünün oluşturulabilmesi için son derece gereklidir (Meadows, 2008).

Veriye Dayalı Yönetim

Yaklaşık 30-40 sene öncesine kadar doktora gittiğinizde, doktorlar sadece şikayeti dinleyip reçete yazarlardı. Günümüzde ise doktora gittiğinizde, doktora şikâyetinizi söylediğinizde, doktor; kan, idrar, tomografi, MR gibi pek çok tahlil yapmanızı ister. Sonra bu tahlil sonuçlarına bakarak hastalıkla ilgili teşhisi koyup reçete yazar ya da hastadan ek tahliller isteyebilir. Hastanın şikâyetini dinledikten sonra teşhis koyup reçete yazmak ile tahlil sonuçlarına bakarak teşhis koyup reçete yazmak arasında bariz fark mevcuttur. Bu farka veriye dayalı karar verme diyebiliriz.

Veri; kelime, rakam, resim, video gibi küçük yapı taşlarından oluşur. Bunlar işlendiği takdirde dönüştürülürse bilgi halini alır. Bu veriler kullanılarak cinsiyet, yaş, öğrenci sayısı, devamsız öğrenci sayısı gibi bir şekilde dönüşmesine bilgi denir. Veri olmadan bilginin olması imkansızdır ve bilgi olmadan kavrama ortaya çıkmaz, kavrama olmadan da yorum yapmak neredeyse imkânsızdır.

Verilerle karar verebilmek verileri analiz etme yoluyla kullanıcı için politika ve prosedürler içeren seçenekler sunmasıdır (Kaufman vd., 2014). O'Neal'e (2012) göre ise veriye dayalı karar verme birçok kaynağın gözlemlenmesi ile elde edilen veriler ve sürekli mükerrer düşünmeye yönelik iletişimsel bir karar verme durumudur. Eğitim alanında ise veriye dayalı karar verme sürekli fazla ilgi çeken ve daha etkili bir liderlik gibi konuları içeren bir kavramdır (Sergis ve Sampson, s. 154). Eğitimde veriye dayalı karar verme, okulun başarısını artırmak için çeşitli kararların alınıp, verilerin düzenli olarak analiz edilmesini ifade etmektedir (Marsh, Pane ve Hamilton, 2006, s. 1). Okulda da başarısızlığı ya da başarıyı doğru veriler topladığımızda kolay ve doğru bir biçimde anlayabiliriz.

Eğitimin içine dahil olan konularda veriye dayalı karar verme; verinin toplanması, analizin yapılması, raporun yazılması, eğitim ortamını geliştirme amacıyla kullanılma ve veri üzerinden iletişime geçilmesi adımlarını içermektedir. Veriye dayalı karar vermenin işe yarar olması tüm paydaşların sürece dahil olması gerekir. Süreçte toplanan veriler şu noktalarda kullanılabilir (ASSA, 2002, s. 2):

Öğrencilerdeki gelişimin ölçülebilmesi,

Tüm öğrencilerin bu kapsamda olduğundan emin olunması,

Programın etkililiğinin ölçülebilir olması,

Kurumların etkisel derecesinin değerlendirilmesi,

Müfredatın yenilenmesine yol gösterme,

Kaynakların akılcı paylaşılması,

Hesap verilebilirlik durumunun artması,

Topluluğa rapor verilmesi,

Eğitimin odak noktası olduğu durumu korunması,

Devletin ortaya koyduğu eğitimsel standartların sağlanabilmesi,

Meyillerin ortaya konulması,

Bernhardt'a (2004, s. 3) göre eğitim örgütlerindeki veriler öğrencilerin başarılarını artırmada işe yarayabilir. Böylelikle eldeki veriler şu noktalarda eğitim kurumlarına yardım edebilir:

Değişebilecek ne varsa o noktada rasyonel bir düşüncenin hakim olması,

Okulun şu andaki durumu ile gelecekte olmak isteği konum arasındaki boşluğun bilinmesi,

Bu boşluğun bilinip, nedenlerinin tanımlanmasını, böylelikle sorunların kökeninde çözümün uygulanmasını,

Süreçlerin öğrenciler üzerinde bırakacağı etkilerinin bilinmesi,

Bilginin işlenip etkisiz ve pasif şeylerin ortadan kaldırılması,

Verimli bir bütçenin kullanıldığından emin olunması,

Kurumun hedeflerini ve amaçlarını başarıp başarmadığını ortaya koyması,

Kurum çalışanlarının vizyonun ne kadarını uyguladıklarının net bir şekilde bilinmesini,

Verilen emeğin ilerlemeye katkısının anlaşılmasını,

Toplumdaki sorulara cevapların üretilmesini,

Eğitim örgütlerinin her yönüyle gelişim göstermesini,

Sorunların tahmin edilmesi ve önleyici tedbirlerin alınmasını,

Başarıların da öngörü ile bilenebilmesi noktasında eğitim örgütlerinin kendinden emin olmaları.

Bernhardt'a (1998) göre, eğitimciler ekseriyetle eğitimdeki başarının yüzde ellisinin diğer etkenlerden kaynaklandığını düşünmektedirler. Şayet doğru olduğunu kabul ettiğimizi düşünürsek geriye kalan kısmını da iyi anlamak gerekmektedir. Bundan dolayı Bernhardt eğitim alanında toplanacak veriler için "Çoklu Ölçüm" modelini önerir. Bu modelde öğrenci öğrenmesinin yanı sıra demografik veriler, okul süreçleri ve algılara yönelik veriler de önem taşımakta ve toplanmaktadır. Bu dört başlıkta ayrı ayrı toplanması veriler konusunda sadece yararlı bilgi sunmaktadır. Dört ayrı kısımlarda öğrenilen bilgilerin birlikte analizi, okulla alakalı soruların belirtilmesi ve bu sorulara cevap bulunması aşamasında hangi veriler üzerine odaklanılması noktasında önemli bir bilgi vermektedir (Benhardt, 1998).

Demografik veriler kayıt, devam, devamsızlık oranı, anadil ve cinsiyet gibi verilerdir. Bu verilerin analizi önemlidir. Bu veriler eğitimin içinde, öğretmenler ve okul yöneticilerinin kontrolü noktasında bilgi birikimi sunmaktadır. Eldeki veriler başlıklar şeklinde sorulacak olan soruların cevabı olabileceği gibi birçok başlığı ilgilendiren sorulara da cevaplar üretebilir (Benhardt, 1998):

Bu yıl ki yeni kayıt öğrenci sayısı ne kadar? (Tek başlık/ Demografik)

Öğrencilerin sınavlardaki ortalama puanı kaçtır? (Tek başlık/öğrenci öğrenmesi)

Bu sene uygulanacak programlar nelerdir? (Tek Başlık/okul süreçleri)

Her gün okula devamlı gelen öğrenci, devamsızlık yapanlara göre başarılı mı? (İki başlık / demografik veri üzerinden öğrenci öğrenmesi)

Cinsiyet faktörü başarı noktasında önemli bir yer tutuyor mu? (İki başlık / demografik veri üzerinden algı)

Rakamlar, veriler ve gerçekler yönetim için karar vermede önemlidir. Veriye dayalı yönetim, yönetim için gerçekçi ve rasyonel bilgiye dayalı kararlar alınıp uygulanması anlamına gelmektedir. Yönetici karar verme

noktasında tüm bilgileri ulaşmalıdır. Bundan dolayı veriye dayalı yönetimi bir teknik olarak değil, bir durum veya bir yaklaşım olarak ele almalıyız (Dubrin, 2012, ss. 197 - 198).

Veriye dayalı olmak kuruma dair tüm araçları ve kültürü veriye dayalı olarak kurabilmektir. Veriler her zaman arzu ettiğimiz sonucu vermeyebilir. Veri bilimi ile ilgilenenler zamanlarının büyük bir bölümünü veriyi hazırlamakla, geriye kalan vakitlerini ise elde ettikleri veriyi analiz etme ve verilerden sonuçlar çıkarma çalışmalarında değerlendirirler (Anderson, 2015, s. 1).

Dijital çağda veriye ulaşmak daha kolaydır. Bu çağda hayatımızın her noktası böylelikle kolaylaşır. Dolayısıyla eğitim örgütleri veriyi faal olarak kullanıp, kararları bu veriler üzerinden aldıklarını görebiliriz. Sadece verilere takılıp, rakamlara boğulsak süreci iyi yönetmemiş oluruz. Veriyi anlayabilmek ve o veriyi iyi bir liderlikle eğitim kurumunda uygulayabilmek önemlidir. Veriler eğitim yöneticilerine, okula ilişkin algıları ile okulun gerçekleri arasındaki farklılığı ortaya koymada yardımcı olacak (Doyle, 2003) ve sadece problemlerin belirtilerini değil, problemi çözebilmelerinde yol gösterecek nedenlerini de göstermiş olacaktır (Anderegg, 2007).

Okul yöneticileri “Veriye Dayalı Karar Verme” sürecinde nitelikli veriler toplayabileceği ölçme araçları bulmalıdırlar. Belirledikleri ölçme araçlarıyla elde ettikleri verileri iyi bir şekilde analiz edip, raporlaştırırlar. Veri analizinin araştırmanın amacına uygunluğu göz ardı edilmemelidir. Veri ya da bilgi okur yazarlığı olmadan analiz yapmak gerçekçi sonuçlar vermeyecektir. Örneğin; Okullar bir sonraki yıl kitap ihtiyacı belirlerken şu verileri dikkate alır;

1. Her Sınıf Seviyesine Kayıtlı Öğrenci Sayısı,
2. Kayıtlı olup Aktif konumda olan Öğrenci Sayısı,
3. Bir eğitim-öğretim yılı içerisinde ayrı ayrı dağıtılan her bir ders kitabının sayısı,
4. Yıl İçinde Nakil Gelen Öğrenci Sayısı,
5. Bölgedeki Anaokulu Seviyesine Kayıtlı Olan (Seneye 1. Sınıfa Kayıt Yaptıracak) Öğrenci Sayısı,
6. Depoda kalan kitap sayısı.

Okul yöneticileri her daim kararlar alıp, bunu uygulayan kişilerdir. Bu yöneticiler kararlar alırken kurumdaki ortamın sezinler ya da eldeki verileri kullanırlar. Verilere göre karar vermenin ortamı sezinleyip ona göre karar vermeden daha sağlıklı ve başarılı olduğu görülür. Örneğin ; Bir ilkokul yönetimi, kitap ihtiyaçlarını belirlerken bunu sezgilerine dayalı olarak belirlemiyor. Kurumundaki kayıtlı anasını ve her sınıf seviyesinin öğrenci sayısına bakıyor. Daha sonra aktif öğrenci sayısına bakıyor. Geçen yıl her dersten kaçar tane kitap dağıtılmış verisine bakıyor. Her ders için elinde kalan kitap sayısına bakılıyor. Böylece her ders için yeni eğitim-öğretim yılında isteyeceği kitapların sayısını belirlemiş oluyor. Şayet böyle bir çalışma yapılmazsa sadece bir ilkokuldaki israf edilecek kitap sayısını düşünelim. Onun için verilere göre süreç belirlendiğinde israfın önüne geçilmiş olacaktır.

2023 Eğitim Vizyonunda Veriye Dayalı Yönetim

2023 Eğitim Vizyonu Belgesi’ nde bahse konu alanlardan biri de Veriye Dayalı Yönetim’dir. Milli Eğitim Bakanlığı veriye dayalı hareket ederek işlerin daha hızlı ilerlemesini, yöneticilerin ve öğretmenlerin iş yükünü azaltmayı hedeflediğini söyleyebiliriz. Tüm bu veriye dayalı yönetim anlayışı çerçevesinde iyileştirilecek süreçler aracılığıyla öğretmen, okul yöneticisi ve eğitim yöneticilerimizin üzerindeki bürokratik iş yükü azaltılacaktır (MEB, 2023 Eğitim Vizyonu, 2018)

2023 Eğitim Vizyonunda Veriye Dayalı Yönetim’e Dair Fırsatlar

Veriye dayalı karar almada başarıya ulaşılması için gerekli olan en temel öğeden biri veri çeşitliliğidir. MEB dahilinde hizmet veren MEBBİS, e-Okul, EBA, MEIS, DYS, e-Rehberlik, e-Yaygın, Açık Öğretim sistemleri, e-Personel, e-Kayıt, Kitap Seçim, Norm İşlemleri, Bedensel Engelli Envanteri, e-mezun, Merkezi Sınav Sonuçları gibi uygulamalar göz önüne alındığında veri sağlayıcı sistemlerin çokluğu büyük bir fırsattır. Bu sistemlerin birçoğu yıllardır var olduğu için sorunsuz bir şekilde çalışmaktadır.

Veriye dayalı politikalar üretmeyi amaçlaması ile 2023 vizyonu ile uyumlu olması en göze çarpan fırsatların başında gelebilir. Ülkenin geleceğini belirleyen tüm politika ve kurumların bu 2023 vizyonuna uyum sağlamak için gayret göstermesi kurumlar arası iş birliğini artıracak ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın veriye dayalı politikalar üretmesine katkı sunacağı düşünülmektedir.

2023 Eğitim Vizyonunda Veriye Dayalı Yönetim’e Dair Eksiklikler

Bakanlığın koymuş olduğu bu hedeflere ulaşabilmesi önce şu eksiklikleri gidermesi yerinde olacağı düşünülmektedir:

Bilgi nasıl okunur, veri nasıl toplanır, toplanan veri nasıl işlenir, işlenen veriler neticesinde resme nasıl bakılır ve bakılan resimden doğru kararlar nasıl alınır gibi süreçleri yöneticilere ve öğretmenlere veri okuryazarlığı eğitimlerinin verilmesi,

- Bakanlık içerisinde ve diğer paydaşlar arasında veri paylaşımı sınırlaması,
- Bakanlık tarafından veriye dayalı yönetimim işlevselliği için henüz net bir açıklama yapılmamasıdır.

Yöneticilerin Veriye Dayalı Yönetime Dair Yeterlilikleri ve Liderlikleri

İlerleyen yıllar ve yıllar ilerledikçe ortaya çıkan gelişmeler neticesinde veriye dayalı uygulama alanları artmaktadır. Bilgi toplumunda eğitim örgütlerinde elde edilen bilginin yönetilmesi önem arz etmeye başlamıştır. İnsanlar bilgi toplumunda yer alıyorsa sürekli öğrenmek zorunluluğu hissedeceklerdir (Özden, 2003: 83).Eğitim örgütleri içerisinde okulların yeri çok önemlidir. Halk ile iletişimi en fazla olan kurumdur (İlgar, 2005). Bundan dolayıdır ki; okul yöneticileri bu işin başında gelmekte olduğu görülür.

Veriye dayalı yönetimde okullardaki yöneticiler bilgi yönetimi konusunda yeterliliğe sahip olmaları gerekmektedir. Yeterlilik; yeterli olma, bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet, görevini yerine getirme gücü, kifayet olarak tanımlanır (TDK, 2020).

Eğitim yöneticisinin verilere dayanarak karar alması etkili liderlik sergilenmesinde avantaj sağlayacaktır. Klasik yönetimden kendini sıyıramayan eğitim yöneticisi etkisiz eleman olarak kalabilir. Bundan dolayı elindeki verilerle , sürece öğretmenleri de dahil ederek kararlar alıp, buna göre de yönetim sergileyen eğitim yöneticisi etkili bir liderlik sergilemiş olacaktır. Etkili bir lider olarak okul ve halk eğitimi merkezi yöneticileri, verilere dayalı karar alarak doğruyu ve yanlış, haklıyı ve haksızı ayıran bir sistem oluşturur. Örgütsel hedeflere ulaşmaya çalışırken, hedefe giden her yolu mübah görmez ve verilere dayalı karar sistemine bağlı kalır. Yoksa etik bir lider olamaz. Etik liderlik, örgütsel kültür, ahlak, değer, güven, doğruluk, normlar, inanç, sevgi, hoşgörü, tarafsızlık, örf, adet, vicdan gibi değişkenlerden etkilenecek etik liderlik davranışını etkiler (Uğurlu, 2009). Karmaşık bir durumda karar vermek zorunda kalırsa bu sistemi göz önünde bulunduracaktır (Turhan, 2007).

Eğitim yöneticileri varsayımlarla hareket ettiği zaman ne kurumu için doğru kararlar alabilir ne de kurumda adaleti sağlayabilir. Elindeki veriye göre kararlar alıp buna göre hareket ederse kurumunu bir üst seviyeye taşıyabileceği bir gerçektir. Buna göre veriye dayalı kararlar alıp veriye dayalı yönetim sergileyen okul yöneticileri kurumlarının başarısını artıracaklardır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli:

Bu çalışma nitel araştırma yöntemini esas alan genel tarama modelinde yapılandırılmıştır. Tarama modeli Karasar'a (2012) göre geçmişte ya da halen var olan bir durumun var olduğu şekliyle betimlenmesini amaçlayan araştırmalardır. Araştırmaya konu olmuş olay, birey kendi koşulları içinde değerlendirilmiştir. Bu nedenle araştırma modeli olarak tarama modeli seçilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Hatay ili Altınözü ilçesidir. Rastgele örnekleme yoluyla seçilen Hatay ili Altınözü ilçesinde bulunan resmi ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim yöneticileri ve öğretmenleridir.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi:

Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak tarama modellerinde kullanılan, araştırmacı tarafından hazırlanmış altı tane soru çalışma gurubunda belirlenen Gaziantep ili İslahiye ilçesindeki okullardan öğretmen ve yöneticilere sorular yöneltilmiştir. Çalışma grubu rastgele örnekleme yoluyla seçilmiştir.

1. Veriye dayalı yönetim hakkında fikriniz nedir?
2. Veriye dayalı karar verme rasyonel bir strateji midir?
3. Okul yöneticilerinin veriler temelinde karar vermesi okullar için uygun mudur? Neden?
4. 2023 eğitim vizyonu kapsamında yeni veriye dayalı uygulamalar hakkında fikriniz nedir?
5. Veriye dayalı karar verme süreçlerinin aktiflik kazanabilmek için önerileriniz nelerdir?

Mülakat Sorularının Analizi ve Yorumlanması

Çalışma grubunun Mülakat sorularına verdikleri cevaplar, aslını bozmadan orijinal görüşler korunarak araştırmacı tarafından kısaltılması sağlanmıştır. Gizliliği sağlamak amacıyla katılımcı öğretmenler "Ö" kısaltması yapılarak belirtilmiş ve görüşmeye katılanlara numaralandırma sistemi ile alınmıştır. Daha sonra veriler geçerli boyutlara göre gruplandırılmış ve içerik analizi yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

MÜLAKAT SORULARI (YÖNETİCİ -1-)

Veriye dayalı yönetim hakkında fikriniz nedir?

Geçmişe bakıp geleceğe yön **verebilmek için elde tutulur somut verileri** kullanmaktır. Bu verilerle yapılan işin ve yapılacak olan işin röntgenini çekmektir. Verilere *dayalı gerçekçi paylaşımlar* ve planlamalar yapma imkanı sağlar. Daha sağlıklı sonuçlar elde edileceğini değerlendirmenin daha nesnel olacağını düşünürüm. Sağlam bir verinin olması yönetimi daha kolaylaştırır hale getirir. Kararlar alınırken ve planlar uygulanırken bilimsel değerler sonucu olması objektif bir yönetimin olmasını sağlar Y-1,Y-3,Y-4,Y-7,Ö-1,Ö-2,,Ö-4,Ö-6,Ö-7

Günümüz bilgi çağıysa eğer yönetimde tahmin ya da sezgiye dayalı olmamalı, bunun yerine veriye dayalı olmalıdır. Veriye dayalı yönetimin daha sağlıklı olduğu düşüncesindeyim.Y-2

Verileri sağlıklı ortamda toplayarak yeni yapılacak çalışmalarla kullanmak sağlıklı sonuçlar doğurur. Y-4

Eldeki imkanları değerlendirip mevcut donelerin analiz edilerek bilgiye dayalı yönetim oluşturma tarzıdır. Y-5

Sayısal verilerden yola çıkarak yönetimin planlanıp verilerin olumlu anlamda yükselmesini ya da yönetilmesini öngören yönetimY-.6

Ö-1

Elde bulunan istatistik ve veriler yardımıyla durumu okumak, izleyeceğimiz yolu netleştirmek kolaylaşır. Ancak ölçümlerin sağlığı, güvenliği ne kadar sağlanabilir. Her değerlendirme ölçütü her öğrenciye uyar mı? Bu sonuçların yönetiminde tek başına etkili olacağını düşünmüyorum.Ö-3

Verilere göre hareket edilirse okulun kaynakları daha verimli olur. Gereksiz kaynak kullanılmamış olur. İsfraf oluşmaz.Ö-5

Katılımcı kara alınması. Verilecek kararda herkesin fikrini belirtmesi demokratik bir yol olması açısından doğru bir yöntemdir.Ö-8

Veriye dayalı karar verme rasyonel bir strateji midir?

Bir amaca ulaşmak için onu gerçekleştirebilmek için o amaçlar yolunda tahliller yapabilmek bu tahlilleri elde verilere göre yapabiliriz. bu kararlar neticesinde hızlı kararlar verme durumu ortaya çıkar. Bu gerçekçi bir strateji oluşturur. Y-1

Veriye dayalı yönetimin rasyonel bir strateji olabilmesi için verilerin doğru analiz edilmesi gerekir. Veriler doğru analiz edildiği sürece buna dayalı karar verme rasyonel bir stratejidir diyebiliriz. Gözlemlenen ve uygulamada eksik olanların doğru sorularla ve doğru veri toplama yöntemiyle yapılarak ve gerçek verilere ulaşarak karar verilmelidir. Gerçekçi verilere göre gerçekçi önlem ve uygulamalar uygulanacağından rasyoneldir. Rasyonel temellere dayanan bir verinin sonucunda kararlar verilmesi kararlara daha sağlam temellere dayanarak verilmesini sağlar. Y-2,Y-5,Y-7, Ö-2, Ö-3, Ö-4, Ö-5, Ö-6, Ö-7

Mevcut veriler bazı matematiksel teknikleri kullanarak gelecekte yapılacak plan ve projeleri gerçekçi tahminler oluşturmaya yarar. Y-3

Verileri ve okulun kendi şartlarını birlikte değerlendirmek daha sağlıklı sonuçlar ortaya çıkarır. Y-4

Veriler tek değişken olarak görülüyor diğer süreçler göz ardı ediliyorsa bu karar verme süreci rasyonel değildir. Y-6

Daha akılcı olduğunu düşünürüm. Ö-1

Veriye dayalı kara verme olayın sonucuna odaklanmaya sebep olur. Oysa süreç çok önemlidir. Veri elde ettiğimiz değerlendirmeler ile süreç değerlendirmesinin birleşmesi subjektif olarak rasyonel bir stratejidir.Ö-3

Okul yöneticilerinin veriler temelinde karar vermesi okullar için uygun mudur? Neden?

Uygundur. Okul yöneticisinin öğretmenlere yönelik “Okul Yönetimine dair Beklentiler” isimli bir anket yaptığında bu veriler neticesinde okul yönetimi tutum ve davranışlarını buna göre iyileştirir. Bu sayede yöneticilerin elindeki veriler ışığında en doğru kararı değil en uygun kararı vereceğine inanıyorum. Lakin bu her zaman mümkün olmayabilir. Bazen mevzuat bazen çevre bu durumu engel oluşturabilir. Okulun eksik-fazla geliştirilebilir-gelişmiş yönleri veriyle tespit edildiğinde bu yönleri okul paydaşlarıyla paylaşılarak doğru stratejilerle ve birlikte karar verilerek hedefe ulaşılabilir. Kanıtı dayalı değerlendirmenin daha verimli iletişimi de beraberinde getireceğini düşünürüm. Yönetim sürecine okuldaki her kademedeki paydaşlar katılırsa okul daha iyi yönetilir .Yapılacak çalışmaların doğru analiz edilmesi açısından önemlidir. Karşılaştırmada objektiflik sağlayacağı için karar verme daha doğru olacaktır.Y-1.Y-2,Y-5,Y-7, Ö-1, Ö-5.Ö-6,Ö-8.

Okulun kendi özel durumlarını dikkate almak karar vermede karar vermede birinci adım olmalıdır. Ö-4

Veriye dayalı karar verme daha pratik ve çözüm odaklı olabilir. Ama yukarıda da bahsedildiği gibi veriler tek değişken olmamalı diğer süreçlerde dikkate alınmalıdır..Ö-6

Elbette rasyonel bir strateji olur. Karar sağlam bir veriyle desteklenirse daha rasyonel karar ve yönetim salanmış olur .Ö2

Okul içi dinamik önemlidir, idarecilerin bunu göz ardı ettiği bir uygulamada motivasyon, başarı sadece prosedürde kalır. Ö-3

Okullarda veriler dikkate alınırken çevre koşullarına göre de değerlendirme yapılmalıdır. Ö-4

Önceliklerin belirlenmesinde, yapılacak çalışmaların kullanılabilirliği yönünden; karşılaştırma ve verim alınmasının gözlenmesi açısından veriler temelinde çalışmalar yürütülmelidir. Ö-7

2023 eğitim vizyonu kapsamında yeni veriye dayalı uygulamalar hakkında fikriniz nedir?

Her okulun 24-25 parametre üzerinden online izlenmesi kırsalda ve şehirdeki okullar arasındaki fiziksel altyapı farkının kapanmasını sağlayacaktır. Eğer bu hayata geçirse 112 acil servis gibi hızlı müdahale olacağımı düşünüyorum.Y-1

Gerçek amacına ulaşırsa çok yerinde bir uygulama olacaktır. Özellikle okul bazında düşünüldüğünde dezavantajlı okulların mevcut durumlarının ve ihtiyaçlarının belirlenmesi ile bu ihtiyaçlar giderilip durumlarının iyileştirilmesi okulların gelişimini hızlandıracaktır. Bu uygulamanın sadece tespit için kullanılacağını ümit ediyorum.Y-2

Bakanlık Türkiye genelinde okulların hem fiziki hem de akademik, sosyal. Kültürel verilerini elde ederek bilgiye dayalı bir gelecek vizyonu çizmiştir. Eğitimde arzu edilen seviyeye ulaşabilmek için vizyona ihtiyaç vardır. Vizyonu misyonla gerçekleştiririz. Öğretmenlerin üniversitedeki eğitimlerinin gözden geçirilmesi, robotik kodlama eğitimleri, bilişim alanında eğitimler, alt yapı eksiklerinin giderilmesi vb. uygulamalar yerindedir. Sağlam altyapılarla toplanan verileri yeni çalışmalarda kullanmak sonuçları daha rasyonel yapar Y-3,Y-4, Y-5

Fikrim yok.Y-6

Olumlu. Bu veriler ışığında yapılması gerekenler fiziki ve donanımsal düzenlemelerde gecikmeler olmakta. Finans yönümüzün geliştirilmesi gerekmektedir. Y-7

Verilerin gerçekliği sağlandığında ve sağlıklı veriler alındığında uygulanabilir. Ö-1,Ö-4

Zorunlu hale gelecek olduğunu biliyorum Ö-2,Ö-3

Uygulamalar yaygınlaştırılmalıdır. Ö -5

Eğitim sistemimize uygun ihtiyaçları giderecek şekilde oluşturulduğunu düşünüyorum.Ö-6

Öncelikler, aciliyetler, ihtiyaç başlıkları veriler ışığında oluşturulmalıdır. Ö-7

Daha demokratik ve katılımcı karar alınması süreçte idareci, öğretmen ve velilerin olması çok doğru kararlar alınmasını sağlayacaktır. Ö-8

Veriye dayalı karar verme süreçlerinin aktiflik kazanabilmek için önerileriniz nelerdir?

Tutarlılık seviyesi yüksek olmalıdır. Karar verme süreçlerinde neye dair kararlar alınacaksa ona dair tüm verileri analiz etmek gerekir. Yol haritasını böyle çizebiliriz. Veriye Dayalı Yönetim ve Karar Verme sürecinde yapay zeka üst seviye katkı sağlayacaktır. Verilerle birlikte bu bilgileri açığa çıkarırken etkili olan süreçleri de dikkate almak. Verilerde yanılma payı olduğunu akılda tutmak. Bazı gelişlerin ve iyileşmelerin ölçülemeyeceğini bilmek .Y-1,Y-6

Veriye dayalı karar verme süreçlerinin aktiflik kazanabilmesi için mutlaka kültürel bir değişim gerekmektedir. Aynı zamanda paydaşlarla işbirliği yapılmalıdır. Y-2

Karar verme sürecinde kendi duygusallığını, sezinlemelerini katmak hata yapmaya neden olur. Veriye dayalı yapıldığında rasyonel kararlar almamızı sağlar. Hızlı karar verirken sağlıklı olunması için kaliteli veri tabanı kullanılmalıdır. Y-3

Bütün yerel unsurları dikkate alarak hazırlanan veriler sonuçları daha rasyonel hale getirir.Y-4

Bakanlık tüm teşkilatlarında veriye dayalı karar verme sürecinin etkisini hissettirmeli teşkilatına bunu inandırmalıdır.Y-5

Tam bir sorumluluk ve yetki verilmeli. Verilerin ilgililerle şeffaf bir şekilde paylaşılması. Birlikte karar verilmesi. Veriler ışığında düzenlemeler yapılması. Finansal ve kurumsal destek verilmesi. Y-7

Kurumlarda görevli çalışmalıdır. Veri memuru atanmalıdır. Verileri alma ve değerlendirme bu kişinin işi olmalıdır. Ö—1

Verilerin uygulanabilir olması lazım. Hayata geçirilebilir olmalı.Ö-2, Ö-3

Bütün veriler sistematik olarak tek bir alanda toplanmalıdır .Ö-4

Yapılacak her çalışmada paydaşlardan dönüt alınması gerekir kurumun güçlü ve zayıf yönleri daha iyi tespit edilir. Buna göre okul daha iyi gelişir.Ö-5

Kurum ihtiyaçları belirlenmeli. Öğretmenlerin görüşleri alınmalı. Yıllar arası karşılaştırma yapılmalıdır.Ö-6,.Ö-7

Tüm paydaşların sürece etkin bir şekilde katılımı maksimum düzeye çıkarılmalıdır. Ö-8

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Araştırmanın yapıldığı öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre elde edilen bulgular şu şekildedir;

Veriye dayalı yönetim hakkında fikriniz nedir? sorusu sorulduğunda ; “Geçmişe bakıp geleceğe yön verebilmek için elde tutulur somut verileri kullanmaktır. Bu verilerle yapılan işin ve yapılacak olan işin röntgenini çekmektir. Verilere *dayalı gerçekçi paylaşımlar ve planlamalar* yapma imkanı sağlar. Daha sağlıklı sonuçlar elde edileceğini değerlendirmenin daha nesnel olacağını düşünürüm. Sağlam bir verinin olması yönetimi daha kolaylaştırır hale getirir. Kararlar alınırken ve planlar uygulanırken bilimsel değerler sonucu olması objektif bir yönetimin olmasını sağlar.” cevaplarında yoğunlaşma görülmektedir.

Veriye dayalı karar verme rasyonel bir strateji midir? sorusu sorulduğunda ; “Veriye dayalı yönetimin rasyonel bir strateji olabilmesi için verilerin doğru analiz edilmesi gerekir. Veriler doğru analiz edildiği sürece buna dayalı karar verme rasyonel bir stratejidir diyebiliriz. Gözlemlenen ve uygulamada eksik olanların doğru sorularla ve doğru veri toplama yöntemiyle yapılarak ve gerçek verilere ulaşarak karar verilmelidir. Gerçekçi verilere göre gerçekçi önlem ve uygulamalar uygulanacağından rasyoneldir. Rasyonel temellere dayanan bir verinin sonucunda kararlar verilmesi kararlara daha sağlam temellere dayanarak verilmesini sağlar.” cevaplarında yoğunlaşma görülmektedir.

Okul yöneticilerinin veriler temelinde karar vermesi okullar için uygun mudur? Neden? sorusu sorulduğunda ;” Uygunudur. Okul yöneticisinin öğretmenlere yönelik “Okul Yönetimine dair Beklentiler” isimli bir anket yaptığında bu veriler neticesinde okul yönetimi tutum ve davranışlarını buna göre iyileştirir. Bu sayede yöneticilerin elindeki veriler ışığında en doğru kararı değil en uygun kararı vereceğine inanıyorum. Lakin bu her zaman mümkün olamayabilir. Bazen mevzuat bazen çevre bu durumu engel oluşturabilir. Okulun eksik-fazla geliştirilebilir-gelişmiş yönleri veriyle tespit edildiğinde bu yönleri okul paydaşlarıyla paylaşarak doğru stratejilerle ve birlikte karar verilerek hedefe ulaşılabilir. Kanıtı dayalı değerlendirmenin daha verimli iletişimi de beraberinde getireceğini düşünürüm. Yönetim sürecine okuldaki her kademedeki paydaşlar katılırsa okul daha iyi yönetilir .Yapılacak çalışmaların doğru analiz edilmesi açısından önemlidir. Karşılaştırmada objektiflik sağlayacağı için karar verme daha doğru olacaktır.” cevaplarında yoğunlaşma görülmektedir.

2023 eğitim vizyonu kapsamında yeni veriye dayalı uygulamalar hakkında fikriniz nedir? sorusu sorulduğunda ; “Bakanlık Türkiye genelinde okulların hem fiziki hem de akademik, sosyal. Kültürel verilerini elde ederek bilgiye dayalı bir gelecek vizyonu çizmiştir. Eğitimde arzu edilen seviyeye ulaşabilmek için vizyona ihtiyaç vardır. Vizyonu misyonla gerçekleştiririz. Öğretmenlerin üniversitedeki eğitimlerinin gözden geçirilmesi, robotik kodlama eğitimleri, bilişim alanında eğitimler, alt yapı eksiklerinin giderilmesi vb. uygulamalar yerindedir. Sağlam

altyapılarla toplanan verileri yeni çalışmalarda kullanmak sonuçları daha rasyonel yapar.” cevaplarında yoğunlaşma görülmektedir.

Veriye dayalı karar verme süreçlerinin aktiflik kazanabilmek için önerileriniz nelerdir? sorusu sorulduğunda ; “Tutarlılık seviyesi yüksek olmalıdır. Karar verme süreçlerinde neye dair kararlar alınacaksa ona dair tüm verileri analiz etmek gerekir. Yol haritasını böyle çizebiliriz. Veriye Dayalı Yönetim ve Karar Verme sürecinde yapay zeka üst seviye katkı sağlayacaktır. Verilerle birlikte bu bilgileri açığa çıkarırken etkili olan süreçleri de dikkate almak. Verilerde yanılma payı olduğunu akılda tutmak. Bazı gelişlerin ve iyileşmelerin ölçülemeyeceğini bilmek”. “Verilerin uygulanabilir olması lazım. Hayata geçirilebilir olmalıdır.” Kurum ihtiyaçları belirlenmeli. Öğretmenlerin görüşleri alınmalı. Yıllar arası karşılaştırma yapılmalıdır. cevaplarında yoğunlaşma görülmektedir.

Öneriler

Bu veriler ışığında yeni stratejiler geliştirerek eksik yönlerin düzeltilmesi ve verilerin doğru değerlendirilmesi gerekmektedir.

Tüm paydaşların sürece etkin bir şekilde katılımı maksimum düzeye çıkarılmalıdır.

Verilerin uygulanabilir olması lazım. Hayata geçirilebilir olmalıdır.

Bütün veriler sistematik olarak tek bir alanda toplanmalıdır.

Kurumlarda görevli çalışmalıdır. Veri memuru atanmalıdır. Verileri alma ve değerlendirme bu kişinin işi olmalıdır.

Tam bir sorumluluk ve yetki verilmeli. Verilerin ilgililerle şeffaf bir şekilde paylaşılması. Birlikte karar verilmesi. Veriler ışığında düzenlemeler yapılması. Finansal ve kurumsal destek verilmelidir.

Bütün yerel unsurları dikkate alarak hazırlanmalıdır.

Tutarlılık seviyesi yüksek olmalıdır.

Karar verme süreçlerinde neye dair kararlar alınacaksa ona dair tüm verileri analiz etmek gerekir.

Öncelikler, aciliyetler, ihtiyaç başlıkları veriler ışığında oluşturulmalıdır

Daha demokratik ve katılımcı karar alınmalıdır.

Öğretmenlerin üniversitedeki eğitimlerinin gözden geçirilmelidir.

Robotik kodlama eğitimleri ve bilişim alanında eğitimler yapılmalıdır.

Alt yapı eksikleri giderilmelidir.

Verilerin doğru analiz edilmelidir.

Veriler tek değişken olmamalı diğer süreçlerde dikkate alınmalıdır.

Verileri ve okulun kendi şartlarını birlikte değerlendirmelidir.

Uygulamalar yaygınlaştırılmalıdır.

Yapılacak her çalışmada paydaşlardan dönüt alınmalıdır.

Veriye dayalı karar verme süreçlerinin aktiflik kazanabilmek sınıf içi uygulamalarda öğrencilere uygulatılarak küçük yaşta öğrencilere öğretilir.

KAYNAKÇA

A.Marsh, J., F.Pee, J., & Hamilton, L. S. (2006). Making sense of data-driven decision making in education. Washington, DC: RAND Corporation.

AASA. (2002). American Association of School Administrators. Using Data To Improve Schools: What's Working.

Aktan, C. C., & Vural, İ. (2016). Bilgi Çağında Bilginin Yönetimi. Yeni Türkiye; Bilim ve Teknoloji Özel Sayısı, Sayı 88 Cilt 1, 5.

Anderegg, C. (2007). Classrooms and schools analyzing student data: a study of educational practice. Kaliforniya: Doctoral dissertation, Pepperdine University, UMI Number: 3252719.

Anderson, C. (2015). Creating a Data-Driven Organization: Practical Advice from the Trenches 1st. USA: O'Reilly Media.

- Arnold, J. (2007). School capacity for data-driven decision making and student achievement. USA: University of South Carolina UMI Number: 3280295.
- Barry, M. (2006). A school's use of data for teaching and learning: a case study of data's impact on instruction in an urban school. Kaliforniya: Doctoral dissertation, University of Southern California. UMI Number: 3237164.
- Barutçugil, İ. (2002). Bilgi Yönetimi. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Berber, Ş. (2003). Bilgi Çağında Eğitim. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 39-50.
- Bernhardt, V. L. (2000). Intersections. Journal of Staff Development, 33-36.
- Bernhardt, V. L. (2002). The school portfolio toolkit: a planning, implementation, and evaluation guide for continuous school improvement. New York: Eye On Education.
- Bernhardt, V. L. (2004). Data Analysis for Continuous School Improvement. USA: Routledge.
- Bernhardt, V. L. (2006). Using Data to Improve Student Learning in School Districts. New York: Eye On Education, Inc.
- Bernhardt, V. L. (1998). Multiple Measures. Kaliforniya: https://nces.ed.gov/pubs2007/curriculum/pdf/multiple_measures.pdf.
- Breiter, A., & Light, D. (2006). Data for School Improvement: Factors for designing effective information systems to support decision-making in schools. Educational Technology & Society, 9(3), 206-217.
- C.Barquin, R. (2001). What is Knowledge Management? Knowledge and Innovation:Journal of The KMCI, Volume One, No.
- C.O'Neal. (2012). Data driven decision making. A handbook for School leaders. USA: ISTE.
- Celep, C., & Çetin, B. (2003). Bilgi Yönetimi Örgütlerde Bilgi Paylaşım Kültürü. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cevizci, A. (2010). Eğitim Sözlüğü. İstanbul: Say Yayınları.
- Coyne, M. (2006). Cultures of data use: case studies of two elementary schools engaged in data-based collaboration to improve instruction and achievement. USA: The University of Minnesota. UMI Number: 3243336.
- Çakar, N. D., Yıldız, S., & Dur, S. (2010). Bilgi Yönetimi ve Örgütsel Etkinlik İlişkisi: Örgüt Kültürü ve Örgüt Yapısının Temel Etkileri. Ege Akademik Bakış, 71-93.
- Çelik, V. (1995). Eğitim Yöneticisinin Vizyon ve Misyonu. Eğitim Yönetimi. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Demir, K. (2009). İlköğretim Okullarında verilere dayalı karar verme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi , 367-397.
- Demirtaş, H., & Güneş, H. (2002). Eğitim Yönetimi ve Denetimi Sözlüğü. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Doyle, D. P. (2003). Data-driven decision-making. T H E Journal (Technological Horizons In Education), 19-21.
- Dubrin, A. J. (2011). Essentials of Management, 9th Edition. South-Western College Pub.
- Felton, 2., & Hay, 2. (tarih yok).
- Felton, F. (2006). The use of computers by elementary school principals. Virginia: Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Felton, F., & adsscd. (2006; 2010).
- Fındıkcı, İ. (2009). İnsan Kaynakları Yönetimi. İstanbul: Alfa Basım Yayın.
- Gentry, D. R. (2005). Technology supported data-driven decision-making in an Oklahoma elementary school. USA: Doctoral dissertation, University of Oklahoma. UMI Number: 3159278.
- Heritage, M., & Chen, E. (2005). Why data skills matter in school improvement. Bloomington: Phi Delta Kappan.
- Ilgar, L. (2005). Eğitim Yönetimi Okul Yönetimi Sınıf Yönetimi. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- J.S.Dean. (2007). A study of decision-making practices by urban Arizona public school principals: Data-driven decision-making praxis. Minnesota: Doctoral dissertation, Capella University, UMI Number: 3259658.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Kayhan, Ü., & Eroğlu, G. (2002). Bir Eğitim Ortamı Olarak Okul(yapı,işleyiş ve ilişkiler). Ankara: Damga Yayınevi.
- Killion, J., & Bellamy, G. (2000). On the job: Data analysis focus school improvement efforts. Journal of Staff Development, 27-31.
- Meadows, H. (2008). Principals' use of data in small and rural school districts of Florida. Florida: The University of West Florida.
- MEB. (2013, Eylül 7). Resmi Gazete. Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/09/20130907-4.htm> adresinden alınmıştır
- MEB. (2016, 11 1). M.E.B. Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. <http://ogm.meb.gov.tr/>: http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/03111224_ooky.pdf adresinden alınmıştır
- MEB. (2018, 04 11). resmigazete sayı:30388: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/04/20180411-13.htm> adresinden alınmıştır
- MEB. (2018, 10 23). 2023 Eğitim Vizyonu. http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf adresinden alınmıştır
- MEB. (2020, 10 20). Kapsayıcı Eğitim Bağlamında Okul Yöneticilerinin Mesleki Gelişimi,Uzaktan Eğitim Sürecinde Okul Yöneticilerinin Veri Okuryazarlığı. <http://eba.gov.tr/ders/kurs/icerigi/dokumanlar>. adresinden alınmıştır.
- Odabaş, H. (2008). Bilgi yönetimi ve yüksek öğrenim kurumlarında kurumsal açık erişim. XIII. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri (s. 184). Ankara: ODTÜ.
- Özdemir,G.(2017). Öğretmenlerin araştırma öz-yeterlik inançlarına etki eden faktörler ve okul müdürlerinin rolüne ilişkin görüşleri. Yayınlanmış Doktora Tezi. T.C. Marmara Üniversitesi İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ortak Doktora Programı.
- Özden, Y. (2003). Y. Özden içinde, Öğrenme ve Öğretme (s. 83). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özden, Y. (2014). Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Petrides, L. A., & Guney, S. Z. (2002). Knowledge Management for School Leaders: An Ecological Framework for Thinking Schools. Teachers College Record, 1702-1717.
- Schmoker, M. (1999). Results: The key to continuous school improvement. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Sergis, S., & Sampson, D. (2013). Data driven decision making for School leadership: A critical analysis of supporting systems. In Huang, R., Kinshuk, & Price, J., K. (Eds.) ICT education in global context . New York:Springer: Comparative reports of innovations in K-12 education.
- Serter, N. (1997). 21. Yüzyıla Doğru İnsan Merkezli Eğitim. İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Stecker, P. M., Lembke, E. S., & Foegen, A. (2008). Using Progress-Monitoring Data to Improve Instructional Decision Making. Preventing School Failure, 48-58.
- T.E.Kaufman, C.R.Graham, A.G.Picciano, A.J.Popham, & D.Wiley. (2014). Data driven decision making in the K-12 classroom. USA: Routledge: n Spector, J., M., Merril, M., D., Elen, J. & Bishop, M., J. (Eds.) Handbook of Research on communications and technology.
- TDK. (2020, Mayıs 19). Türk Dil Kurumu. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=yeter%20de%20artar> adresinden alınmıştır
- Thornton, B., & Perreault, G. (2002). Becoming a data-based leader: An introduction. NASSP Bulletin, 86-96.
- Turhan, M. (2007). Genel ve Mesleki Lise Yöneticilerinin Etik Liderlik Davranışlarının Okullardaki Sosyal Adalet Üzerindeki Etkisi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.Yayınlanmamış doktora tezi.
- Uğurlu, C. T. (2009). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılık Düzeylerine Yöneticilerinin Etik Liderlik Ve Örgütsel Adalet Davranışlarının Etkisi. Malatya: İnönü Üniversitesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Wayman, J. C. (2005). Involving teachers in data-driven decision making: using computer data systems to support teacher inquiry and reflection. Journal of Education For Students Placed At Risk, 295-308.

Webb, N. L. (2002). Assessment literacy in a standards-based urban education setting. A paper presented at the American Educational Research Association Annual Meeting. New Orleans: Retrieved from <http://facstaff.wceruw.org/normw/AERA%202002/Assessment%20literacy%20NLW%20Final%2032602.pdf>.

Zaim, H. (2005). Bilginin Artan Önemi ve Bilgi Yönetimi. İstanbul: İşaret Yayınları.